

Motion till riksdagen 2013/14:Sf31

**av Tomas Eneroth m.fl. (S)
med anledning av prop. 2013/14:227**

Åtgärder mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en mer omfattande översyn för att öka kontrollen under ansökningsfasen för arbetstillstånd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bristande sanktionsåtgärder.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utvärdering vid genomförandet av förlängningen av omställningsperioden.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införande av en vandelsprövning för arbetsgivare som tar emot utländsk arbetskraft.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att omedelbart utreda frågan om Migrationsverkets möjligheter att få direktåtkomst till uppgifter hos andra myndigheter.

Motivering

Socialdemokraterna är positiva till arbetskraftsinvandring. Men den moderatledda regeringens system har skapat oordning på arbetsmarknaden. I dag finns det många exempel på hur dåligt dagens regelverk fungerar, där enskilda far illa och utnyttjas. Detta har också många fackliga organisationer vittnat om. Vi vill se ett nytt system där arbetsmarknadens parter får ett större inflytande. Vi vill dock inte återgå till den tidigare modellen med arbetsmarknadspövning.

Socialdemokraterna välkomnar att regeringen äntligen har insett att åtgärder behöver vidtas för att motverka missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring. De förslag som lyfts fram i propositionen – straffsanktionerad skyldighet för arbetsgivare att lämna uppgift till Migrationsverket om de anställ-

Fel! Okänt namn på dokumenttypen: FEU-OLEN

ningsvillkor som gäller för utländska arbetstagare, möjlighet för Migrationsverket att under löpande tillståndstid få möjlighet att utföra efterkontroller samt bestämmelser om återkallelse av uppehållstillstånd som beviljats om förutsättningarna för arbetstillståndet inte längre är uppfyllda – kan vi ställa oss bakom. Samtidigt konstaterar vi att regeringen än en gång dröjer med att lösa hela problemet. De förslag som nu läggs fram borde redan ha lagts när regelverket för arbetskraftsinvandring ändrades 2008. När man nu efter lång tid kommer med förslag för att rätta till bristerna, borde man ta ett ordentligt tag och inte hålla på med halvmesyurer. Regeringen gör inte ett seriöst försök att med heltäckande förslag komma till rätta med samtliga brister som finns med det nuvarande regelverket. I propositionen fokuseras åtgärder på att löpande förstärka kontrollinstrumenten under pågående arbetstillstånd samt kontroller i efterhand. Däremot föreslås inga konkreta åtgärder för att förbättra förhandskontrollen och den som bör ske i samband med att en ansökan om arbetskraftsinvandring ska behandlas. Det är en stor brist. Bindande anställningsavtal och en förbättrad kontroll redan vid ansökningsfasen skulle i förväg rensa bort oseriösa ansökningar och enskilda arbetstagare, som exempelvis de årligen återkommande bärplockarna, slipper att drabbas i onödan. Vi efterfrågar därför i likhet med flera remissinstanser en mer omfattande översyn där de många erfarenheterna från arbetsmarknadens parter kan tas till vara i utredningsarbetet.

Bristande sanktionsåtgärder

Regeringen föreslår att reglerna för återkallelse av uppehålls- och arbetstillstånd justeras så att de kan användas i fall då reglerna för arbetskraftsinvandring inte följs eller kringgås. Enligt förslaget ska det införas en skyldighet för arbetsgivare att på begäran från Migrationsverket på heder och samvete lämna uppgifter om anställningsvillkoren för arbetstagare som beviljats arbetstillstånd. Om arbetsgivaren då väljer att inte uppge riktiga uppgifter kan detta beivras genom brottsbalkens regler om osann eller vårdslös försäkran. I straffskalan för dessa brott finns böter och fängelse i högst sex månader. Rikspolisstyrelsen har, bland andra, ifrågasatt om detta är en tillräckligt avskräckande sanktion. Dessutom är den lätt att runda. Såväl TCO som Advokatsamfundet har påpekat att bestämmelserna om osann eller vårdslös försäkran bara gäller om uppgifter faktiskt lämnas. Sanktionen kan alltså kringgås genom att arbetsgivaren helt enkelt inte svarar.

Sanktionen blir dessutom bara aktuell om arbetsgivaren inte lämnar riktiga uppgifter. Om en arbetsgivare ärligt svarar att han eller hon har betalt en lön som är hälften av den utlovade under ett års tid är det enda som händer att arbetstagaren blir av med sitt arbetstillstånd. Arbetsgivaren går fri.

TCO har i sitt remissvar på utredningen som föregick propositionen krävt att förslagen inte skulle genomföras om det inte samtidigt kombinerades med lagändringar som gav arbetstagarna rätt till den lön och de villkor som utlovats vid ansökan om arbetstillstånd samt en effektiv och avskräckande sanktion mot arbetsgivare som bryter mot reglerna. Dessa synpunkter tycks helt ha

gått regeringen förbi. Inget av förslagen har justerats som ett resultat av remissinstansernas kritik.

Förlängd omställningsperiod

I propositionen föreslås att omställningsperioden för en utlänning vars anställning upphört sedan utlänningen underrättats om att en utredning om återkallelse av uppehållstillstånden med stöd av den föreslagna återkallelsebestämmelsen inletts, men innan Migrationsverket fattat beslut i ärendet, ska få fyra månader på sig att söka en ny anställning och, i förekommande fall, arbetstillstånd utan att uppehållstillståndet återkallas. Det är svårt att överblicka vad en förlängning med en månad kommer att få för betydelse i praktiken. LO anser exempelvis att den extra månaden saknar betydelse i praktiken, eftersom den inte kommer att ha någon avgörande betydelse för om arbetstagare vågar träda fram för att söka hjälp eller avslöja undermåliga arbetsvillkor och fuskande arbetsgivare. Migrationsverket har anfört att det kommer att vara vanligt förekommande att ett ärende övergår från återkallelse på grund av ändrade förhållanden till att anställningen har upphört, vilket riskerar att urholka den föreslagna bestämmelsen. Det är därför beklagligt att frågan inte har utretts mer grundläggande. Det är därför desto viktigare att denna förändring följs upp så att avsikten med förändringen också uppfylls.

Vandelsprövning

För att kunna bedriva en effektiv kontroll mot att arbetstagare utnyttjas krävs flera åtgärder. En utgångspunkt bör vara att alla utländska företag som är verksamma i Sverige ska vara registrerade här. Det måste finnas en fysisk eller juridisk person att ställa till svars. Kollektivavtal ska kunna tecknas med företrädare med rättskapacitet. Arbetstagare från tredjeländ måste försäkras kollektivavtalsenliga arbetsvillkor. Arbetserbjudandet måste göras juridiskt bindande. Press nedåt på löner och villkor ska stoppas genom att arbetskraftsinvandringen tar hänsyn till utvecklingen på arbetsmarknaden. Lönekonkurrens nedåt och villkorsdumpning måste få ett stopp. Ett system med förhandskontroller och efterkontroller med kännbara sanktioner mot arbetsgivare ska införas. Vi vill därför införa en vandelsprövning där företag som tar emot utländsk arbetskraft ska granskas noggrannare än i dag. Det bör också finnas ett bindande anställningsavtal innan arbetskraftsinvandringen kommer till Sverige, vilket inte behövs i dag.

Effektivare informationsutbyte

I departementspromemorian som föregår propositionen föreslås att Migrationsverket ska ges direktåtkomst till vissa register hos Skatteverket, Försäkringskassan och Kronofogdemyndigheten. Detta för att kunna kontrollera

Fel! Okänt namn på dokumenttypen.

arbetsgivares seriositet innan arbetstillstånd beviljas och för att kunna göra effektiva efterkontroller. I propositionen nämns dock endast att utformningen av ett system för detta informationsutbyte behöver bli ytterligare analys och utredning. Det är en stor brist för förslaget att denna fråga inte har fått sin slutliga lösning i regeringens förslag. Det är en stor risk att övriga föreslagna skärpningar kommer att bli helt tandlösa om inte Migrationsverket ges tillräckliga möjligheter att bedriva en effektiv kontrollverksamhet. Direktåtkomstmöjligheten är en ovillkorlig förutsättning för att kunna förbättra kontrollen i samband med prövning och för att införa efterkontroller.

Stockholm den 20 maj 2014

Tomas Eneroth (S)

Fredrik Lundh Sammeli (S)

Kurt Kvarnström (S)

Shadiye Heydari (S)

Roger Lamell (S)

Eva-Lena Jansson (S)

Jasenko Omanovic (S)

Annelie Karlsson (S)